

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

О. І. Славута, О. М. Бурак, І. В. Покуца

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до курсової роботи

з курсу

”ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА”

*(для студентів 3 курсу напрямку підготовки
6.030504 “Економіка підприємства” усіх форм навчання)*

ХАРКІВ ХНАМГ 2009

Методичні вказівки до курсової роботи з курсу "Економіка підприємства"
(для студентів 3 курсу напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства"
усіх форм навчання) / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад: О. І. Славута,
О. М. Буряк, І. В. Покуца. – Х.: ХНАМГ, 2009 – 28с.

Укладачі: О. І. Славута,
О. М. Буряк,
І. В. Покуца

Рецензент: доц., к.е.н. В. М. Тюріна

Рекомендовано кафедрою міської і регіональної економіки,
протокол № 10 від 16.05.2009р.

ВСТУП

Мета курсової роботи з „Економіки підприємства” – поглибити теоретичні знання, набуті студентами у процесі вивчення курсу, придбання практичних навичок у проведенні економічних розрахунків використання виробничих ресурсів, визначення економічної ефективності заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємства.

У курсовій роботі розглядаються питання організації Цеху нової продукції(НП) на підприємстві виробництва будівельних матеріалів, визначаються економічні показники діяльності такого підрозділу, вплив цієї діяльності на економічні показники підприємства в цілому, порівнюються та аналізуються показники економічної діяльності даного підприємства з підприємством іншої сфери діяльності.

Захист курсової роботи враховує:

- знання теоретичних основ курсу, необхідних для виконання роботи (40%);
- знання формул, алгоритмів і методик розрахунків(50%);
- творчий підхід і вміння аналізувати(10%).

Курсова робота оформлюється на папері формату А4; відступи від краю: верхнього – 20, нижнього – 15, лівого – 25, правого – 10 мм. У разі виконання пояснювальної записки за допомогою ЕОМ шрифт – Times New Roman, міжрядковий інтервал – 1,5. Матеріал розміщують у такій послідовності:

1. Титульний аркуш
2. Зміст.
3. Розрахункова частина пояснювальної записки.
4. Додаток

Нумерацію розділів, таблиць та рисунків здійснюють так само, як і в цих Методичних вказівках.

І. РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕХУ НП

У цьому розділі треба визначити:

- виробничу програму діяльності Цеху НП;
- виробничу та операційну собівартість виготовлення НП;
- фінансові показники організації нового виробництва.

З метою розширення товарної номенклатури на підприємстві з виробництва будівельних матеріалів „БудМа” вирішено організувати випуск нової (для підприємства) продукції - натуральної черепиці та товарного бетону. Їх виробництво буде здійснюватись у Цеху нової продукції, який розміщується в існуючому на підприємстві виробничому приміщенні.

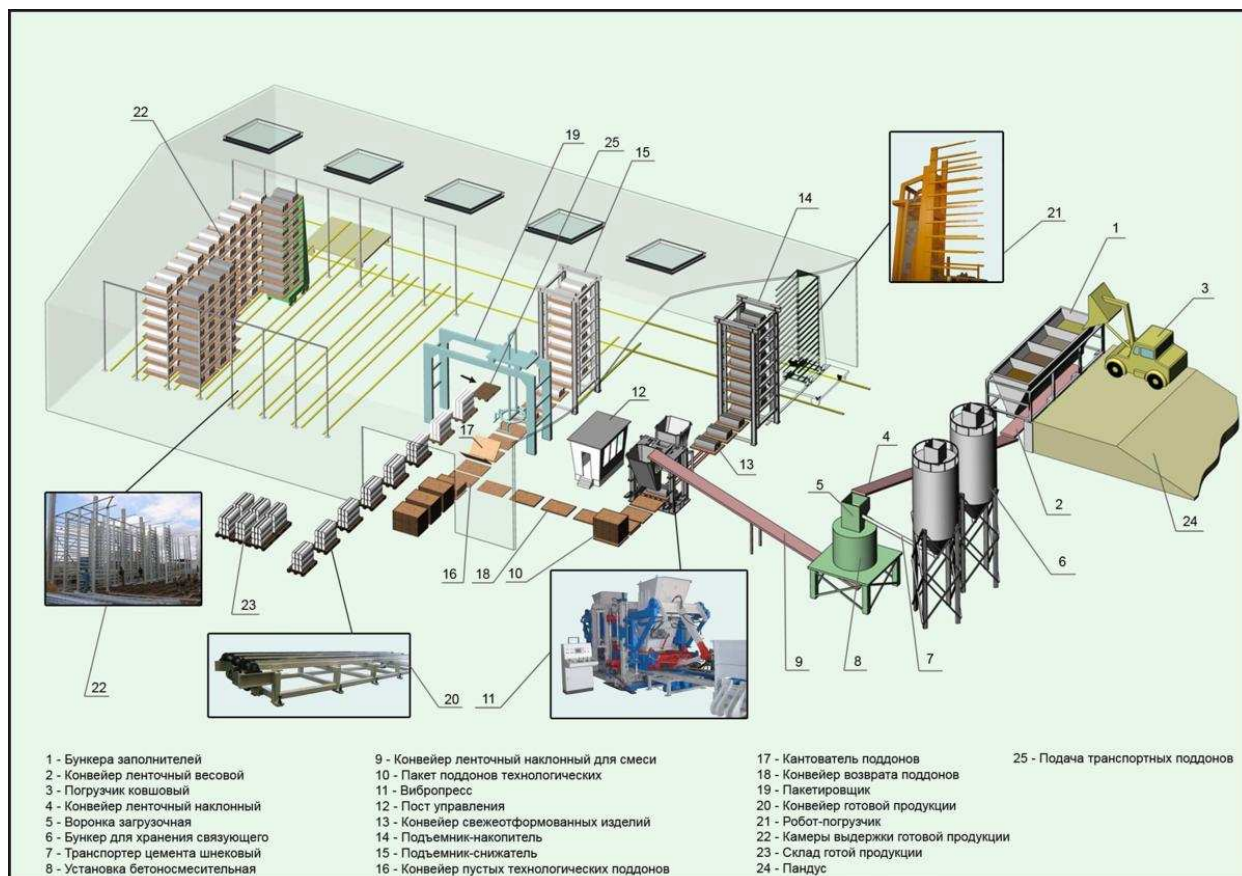

Рис.1.1 - Схема розміщення лінії

Для організації нового виробництва необхідні: лінія виробництва натуральної черепиці „ЦПЧ” продуктивністю 110 шт./год. і вартістю 120 тис. грн., та автоматична лінія з виробництва бетонних виробів методом

вібропресування продуктивністю 30 тис. тис. м³/год. і вартістю 250 тис.грн. Придбання необхідного обладнання здійснюється за рахунок власного капіталу підприємства. Схема розміщення лінії представлена на рис. 1.1.

1.1. Виробнича потужність і виробнича програма

Виробнича програма – це характеристика продукції (послуг, робіт), що виготовляється на підприємстві за номенклатурою, асортиментом, обсягом та якістю. Величина виробничої програми визначається як у натуральних(фізичних, умовно-натуральних, нормативно-трудовах) вимірниках, так і у вартісних.

Визначення величини виробничої програми у курсовій роботі здійснюють шляхом використання балансового методу, відповідно до якого необхідно порівняти попит на продукцію з виробничою потужністю підприємства.

Визначення попиту на черепицю ґрунтується на тому, що ВП „БудМа” має трьох постійних споживачів своєї продукції. Це будівельні компанії, що ведуть будівництво одно- чи двох- поверхових будинків дачного типу за межами міста, отже потреба в натуральній черепиці для дахів завжди є. В середньому споживання черепиці всіма компаніями досить рівномірне, та складає 900** м² черепиці на місяць для кожної. Слід визначити попит на продукцію прогнозний рік

Товарний бетон - складний за структурою каменеподібний матеріал, що складається з заповнювачів різної форми і розмірів, скріплених в'язкою речовиною, розподіленою тонким шаром по поверхні зерен і в міжзерновому просторі. За призначенням бетони підрозділяються на конструкційні і спеціальні. За середньою щільністю: на особливо важкі (понад 2500 кг/см³), важкі (1200-2200 кг/ см³), легкі (600-1200 кг/ см³) і особливо легкі (до 500 кг/см³). Бетон розрізняється також за видами в'язкої суміші, за структурою та видами заповнювачів. Визначення попиту на бетон здійснюють за даними табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Обсяги попиту на бетон та супутні вироби

Найменування	Обсяг попиту, (м ³ /рік)
Низькомарочний розчин	5000
Низькомарочний бетон	10000****
Високомарочний розчин	25000
Високомарочний бетон	85000**
Вапняний розчин	5000
Фібробетон	2000
Керамзитобетон	4000
Високопробний бетон	4000***
Всього	?

(Примітка. Для визначення індивіального варіанту використовуються такі позначення:

* - замінити останній нуль на останню цифру номера залікової книжки студента;

** - замінити останні два нулі на дві останні цифри номера залікової книжки студента і т.ін.)

Виробнича потужність – максимально можливий річний обсяг випуску продукції заздалегідь визначених номенклатури, асортименту, кількості та якості за умови найбільш повного використання прогресивної технології та організації виробництва. Виробнича потужність визначається в тих самих натуральних одиницях виміру, що і виробнича програма.

У найзагальнішому вигляді виробнича потужність виробничого підрозділу визначається за формулою

$$ВП_T = T_3 * 3 * Д * П_p,$$

де T_3 – тривалість 1 робочої зміни. Ця величина складає 8 год.;

3 – кількість робочих змін на день. За умовами курсової підприємство працює у дві зміни;

Д – кількість днів роботи підприємства на рік. За умовами курсової роботи ця величина складає 300 дн.;

P_p - продуктивність обладнання у відповідних одиницях виміру продукції на годину. Продуктивність лінії виробництва натуральної черепиці - 110 шт./год.; автоматичної лінії з виробництва бетонних виробів - 30 тис.м³/год.

Для переведу одиниць виміру виробничої потужності Цеху з виробництва черепиці використовують таке співвідношення: в 1 м² міститься 15 пазових черепиць.

Отримані величини попиту і виробничої потужності порівнюють між собою і роблять висновки щодо можливого в даних умовах обсягу випуску продукції. У разі необхідності слід змінити асортименту групу бетону в бік зменшення низькомарочної продукції. Результати обчислень заносять у табл. 1.2.

Таблиця 1.2 - Розрахунок виробничої програми і потужності Цеху НП

Показники		Виробництво черепиці	Виробництво бетону і розчину
Виробнича програма	Натуральні вимірники	?	?
	Вартісні вимірники	?	?
Виробнича потужність	Натуральні вимірники	?	?
	Вартісні вимірники	?	?
Коефіцієнт використання виробничої потужності		?	?

Для визначення вартісної величини виробничої програми і потужності обсяги натурального виробництва помножують на ціну реалізації. Ціна реалізації черепиці – 20 умовн.од. за 1м² (за курсом 8,2 грн за 1 умовн.од.) Ціна бетону в середньому незалежно від марки – 900 грн./м³, середня ціна розчину – 750 грн./м³.

Для визначення ефективності використання існуючих потужностей підприємства визначають коефіцієнт використання виробничої потужності як співвідношення річного обсягу продукції (величина виробничої програми у вартісному вимірюванні) та середньорічної величини виробничої потужності.

1. 2. Визначення собівартості виробництва нової продукції

З метою визначення витрат на виробництво і збут одиниці продукції на підприємстві здійснюють калькулювання собівартості. В курсовій роботі спочатку визначають **виробничу** собівартість (грошова величина поточних витрат підприємство на виробництво продукції), потім - **операційну** (витрати підприємства на виробництво, збут продукції, а також витрати на обслуговування та управління підприємством).

Виробнича собівартість включає такі види витрат:

- прямі матеріальні витрати,
- прямі витрати на оплату праці,
- інші прямі витрати,
- загальновиробничі витрати.

До складу прямих матеріальних витрат включаються витрати, пов'язані з використанням: матеріалів, палива та електроенергії на технологічні потреби, запасних частин, куплених комплектувальних виробів, напівфабрикатів та інших матеріальних ресурсів, необхідних для забезпечення технологічного процесу (витрати визначаються на основі норм використання таких ресурсів та планованих цін на них). Визначення прямих матеріальних витрат здійснюється у вигляді розрахункових таблиць 1.3 та 1.4.

Таблиця 1.3 - Розрахунок матеріальних витрат на виробництво черепиці

Види матеріальних ресурсів	Норма витрат на 1 м ² черепиці	Величина витрат ресурсу	Ціна одиниці ресурсу, грн.	Загальна вартість, грн.
Цемент М-400	11,5 кг	?	1,3	?
Пісок	23 кг	?	0,07	?
Пігмент Бауер	0,4 кг	?	10,4	?
Фарба Бауер	0,2 кг	?	13,7	?
Електроенергія	0,4 кВт-год.	?	0,3524	?
Разом	-	-	-	?

Таблиця 1.4 - Розрахунок матеріальних витрат на виробництво бетону та розчину

Види матеріальних ресурсів	Норма витрат на 1 м ³ бетону	Величина витрат ресурсу	Ціна одиниці ресурсу, грн	Загальна вартість, тис грн.
Цемент	240 кг	?	1,3	?
Пісок	1900 кг	?	0,07	?
Вода	0,13 м ³	?	4,5	?
Електроенергія	4 кВт-год.	?	0,3524	?
Разом	-	-	-	?

До складу прямих витрат з оплати праці включаються:

витрати з основної і додаткової заробітної плати виробничого персоналу, діяльність якого безпосередньо пов'язана з технологічним процесом виробництва. Витрати на оплату праці робітників визначаються за погодинно-преміальною системою.

Розмір фонду основної заробітної плати залежить від середньої на підприємстві годинної тарифної ставки і визначається за формулою:

$$ЗП_{\text{осн}} = T_c * \text{ФРЧ}_{\text{еф}} * Ч,$$

де T_c - середня погодинна тарифна ставка, грн./год. Складає 8,9 грн./год. – для робітників, зайнятих виготовленням черепиці; 9,3 грн./год. – для робітників, зайнятих виготовленням бетону;

$\text{ФРЧ}_{\text{еф}}$ – ефективний фонд робочого часу 1 робітника, год. Визначається за результатами складання балансу робочого часу;

$Ч$ – середньооблікова чисельність робітників, чол.: 55 чол. - робітники, зайняті на виготовленні черепиці, 70 чол. - робітники, зайняті на виготовленні бетону та розчину.

Розрахунок ефективного фонду робочого часу 1 робітника здійснюється на прогнозний рік у вигляді розрахункової таблиці 1.5. Слід враховувати, що згідно трудового договору кожний робітник має 2 вихідних дні на тиждень.

Таблиця 1.5 - Баланс робочого часу

Показники	Од. виміру	Прогнозний рік
Календарний фонд робочого часу	?	?
Кількість святкових і вихідних днів	?	?
Номінальний фонд робочого часу	?	?
Невиходи на роботу:	дн.	
-відпустка		26
-лікарняний		4
-учбова відпустка		2
-інші невиходи		7
Реальний фонд робочого часу	?	?
Середня тривалість робочого дня	год.	8,2
Ефективний фонд робочого часу	?	?

Фонд додаткової заробітної плати складається з премій, надбавок і доплат до заробітної плати. Відповідно до "Положення о преміюванні робітників підприємства" розмір премії складає 60 % від тарифного заробітку.

Розмір доплат за роботу в нічні й вечірні години, в вихідні дні, і т. ін. приймається -10 % від тарифного заробітку.

Фонд оплати праці основних робітників складається з основної і додаткової заробітної плати.

До складу інших прямих витрат включають:

- внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для виробничого персоналу: відрахування в пенсійний фонд, на державне соціальне страхування, в фонд зайнятості, страхування від нещасного випадку. Загальна величина відрахувань складає 37,68% від витрат на оплату праці.

- амортизація основних виробничих засобів, інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів виробничого призначення. Визначення амортизації здійснюється за даними табл. 1.6.

Амортизація – процес перенесення авансованої раніше вартості основних фондів на вартість продукції з метою її повного відшкодування.

Амортизаційні відрахування – частина вартості основних фондів у грошовому вираженні, що включається до собівартості продукції.

У загальному вигляді величина амортизаційних відрахувань визначається як добуток вартості основних фондів, що амортизується ($V_{\text{оф}}$) і норми амортизаційних відрахувань (N_a):

$$AB = V_{\text{оф}} * \frac{N_a}{100\%}$$

Норма амортизаційних відрахувань – частина вартості основних фондів у відсотковому вираженні, що підлягає перенесенню на собівартість продукції. У курсовій роботі використовують два методи амортизації із такими характеристиками:

Методи амортизації	Вартість, що амортизується	Норма амортизації
Кумулятивний метод	$V_{\text{оф}} = \text{ПВ} - \text{ЛВ}$	$N_a = \frac{T-i+1}{T(T+1)} * 100\%$ 2
Метод подвоєнно-зменшувального залишку	$V_{\text{оф}} = 3\text{В}$	$N_a = 2 * \frac{1}{T} * 100\%$

Для визначення норми амортизації необхідно знати термін використання основних фондів (T), первісну (ПВ) або залишкову (3В), а також ліквідаційну (ЛВ) вартість основних фондів.

Таблиця 1.6 - Визначення амортизаційних відрахувань обладнання

Показники	Виробництво черепиці	Виробництво бетону і розчину
	Лінія виробництва натуральної черепиці	Автоматична лінія з виробництва бетонних виробів
Первісна вартість обладнання, тис.грн.	120	250
Термін використання, років	15	10*
Ліквідаційна вартість, тис.грн.	10*	20
Метод амортизації	Кумулятивний метод	Метод подвоєнно-зменшувального залишку
Вартість, що амортизується, тис.грн.	?	?
Норма амортизації за 1-ий рік, %	?	?
Амортизаційні відрахування за рік, тис.грн.	?	?

До складу загальновиробничих витрат включають:

- витрати на управління виробництвом (оплата праці фахівців і працівників апарату управління цехів та діляниць, гарантійні й компенсаційні виплати, передбачені діючим законодавством, інші грошові й матеріальні виплати згідно з Положенням про оплату праці, колективним договором тощо, відрахування на соціальні заходи, оплата службових відряджень персоналу цехів і ділянок, інші витрати на утримання апарату управління);
- амортизація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів загальновиробничого (цехового, діляничного, лінійного) призначення;
- витрати на утримання, експлуатацію, ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів та інших необоротних матеріальних активів загальновиробничого призначення.
- витрати на вдосконалення технології і організації виробництва;
- витрати на пожежну й сторожову охорону об'єктів виробничого призначення
- витрати на обслуговування виробничого процесу;
- витрати по податках і цільових платежах загальновиробничого характеру.

Величина загальновиробничих витрат складає 20*% від прямих матеріальних витрат.

Результати обчислень заносять у табл. 1.7.

Таблиця 1.7 - Визначення виробничої собівартості нової продукції

Показники	Виробництво черепиці	Виробництво бетону і розчину
Прямі матеріальні витрати	?	?
Прямі витрати на оплату праці	?	?
Інші прямі витрати	?	?
Загальновиробничі витрати	?	?
Разом	?	?

Окрім виробничих витрат на продукцію до операційної собівартості входять:

- адміністративні витрати,
- витрати на збут,
- інші операційні витрати.

До адміністративних витрат належать загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування і управління підприємством, які включають:

- витрати на утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу (оплата праці персоналу, відрахування на соціальні заходи, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені діючим законодавством; інші грошові і матеріальні виплати згідно з Положенням про оплату праці, колективним договором; відрахування на соціальні заходи).

- витрати на утримання, експлуатацію, ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів та інших необоротних матеріальних активів загальногосподарського використання;

- витрати на професійні послуги (юридичні, аудиторські та ін. послуги);

- витрати на зв'язок (поштовий, телефонний, факс, Інтернет тощо);

- амортизація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів загальногосподарського використання;

- витрати по податках і цільових платежах;

- витрати на розрахунково-касове обслуговування та ін.

За умовами курсової роботи величина адміністративних витрат складає: для виробництва черепиці – 423 тис.грн., для виробництва бетону – 2136 тис.грн.

До витрат на збут відносять наступні витрати:

- витрати на оплату праці та утримання персоналу, що забезпечує збут послуг; відрахування на соціальні заходи;

- витрати на дослідження ринку, рекламу, участь у виставках, вартість безоплатно переданих зразків і моделей, інформаційні послуги;

- амортизація нематеріальних активів відділу збуту;
- інші витрати, пов'язані зі збутом послуг.

Розмір цих витрат складає : для виробництва черепиці – 200** тис.грн., для виробництва бетону – 900** тис.грн.

Таблиця 1.8 - Визначення операційної собівартості нової продукції

Показники	Од. виміру	Виробництво черепиці	Виробництво бетону і розчину
1. Виробничі витрати:			
- прями матеріальні витрати	?	?	?
- прями витрати на оплату праці	?	?	?
- інші прями витрати	?	?	?
- загальновиробничі витрати	?	?	?
Разом виробничих витрат	?	?	?
2.Адміністративні витрати	?	?	?
3. Витрати на збут	?	?	?
4. Усього операційних витрат	?	?	?
5. Обсяг виробництва продукції	?	?	?
6. Собівартість одиниці продукції	?	?	?

1.3. Розрахунок фінансових показників виробництва нової продукції

Для визначення фінансового результату діяльності Цеху НП слід порівняти величину операційних витрат із доходами від реалізації продукції. Величина *доходів від реалізації* визначається як добуток обсягу реалізованої продукції(у натуральному вимірі) та ціни реалізації одиниці продукції. Якщо доходи перевищують витрати, то підприємство отримує позитивний фінансовий результат – прибуток, у зворотній ситуації підприємство отримує від'ємний фінансовий результат – збиток.

Таблиця 1.9 - Фінансові показники окремих видів продукції

Показники	Од. виміру	Виробництво черепиці	Виробництво бетону	Виробництво розчину
1.Обсяг реалізації	?	?	?	?
2.Ціна реалізації	?	?	?	?
3.Доход від реалізації	?	?	?	
4.Операційні витрати	?	?	?	
5.Фінансовий результат: - прибуток - збиток	?	?	?	
6.Коефіцієнт прибутковості	?	?	?	

Відносним показником ефективності виробництва є коефіцієнт прибутковості, перш за все коефіцієнт прибутковості витрат. Цей показник характеризує розмір прибутку, який припадає на 1 грн. витрат і визначається за формулою

$$K_{\text{пр}} = \frac{Pr * 100\%}{B}$$

де Пр- величина прибутку;

B – величина витрат.

На підставі здійснених обчислень слід зробити висновок про найефективніший вид нової продукції на підприємстві „БудМа”.

2. ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

У цьому розділі необхідно з урахуванням введення в дію Цеху нової продукції визначити головні економічні показники ВП „БудМа” взагалі (основний і оборотний капітал, витрати, доходи, фінансовий результат) у прогностному році.

2.1. Розрахунок показників основного капіталу

Придбання обладнання спричиняє зміну показників основного капіталу. Треба визначити:

- вартість основних фондів на кінець прогностного року;
- суму зносу основних фондів і залишкову вартість на кінець прогностного року.

При аналізі процесу руху основних фондів умовно приймають, що вибуття основних фондів у прогностному році не передбачається. Вартість основних фондів, що надходитимуть у прогностному році, дорівнює вартості обладнання Цеху нової продукції.

Суму зносу на кінець прогностного року визначають як суму зносу на початок року і розміру амортизаційних відрахувань за прогностний рік. Величина амортизаційних відрахувань за прогностний рік складається з амортизаційних відрахувань обладнання Цеху нової продукції (розд. 1.2) і амортизаційних відрахувань інших основних фондів підприємства, величина яких у прогностному році умовно дорівнює їх величині у попередньому році – 5222,2 тис. грн.

Таблиця 2.1 - Рух основних фондів, тис. грн.

Показники	Звітний рік	Прогностний рік
Вартість на початок року	3844,2	?
Надійшло за рік	1524	?
Вибуло за рік	146	?
Вартість на кінець року	5222,2	?

Первісна вартість – фактична вартість основних фондів на момент введення їх в дію або придбання.

Залишкова вартість - вартість основних фондів, ще не перенесена на вартість виготовленої продукції. Визначається як різниця між первісною вартістю і сумою зносу основних фондів на момент обчислення.

Таблиця 2.2 - Знос основних фондів, тис. грн.

Показники	Звітний рік		Прогнозний рік	
	початок	кінець	початок	кінець
Первісна вартість	3844,2	5222,2	?	?
Знос	487,6	753,5	?	?
Залишкова вартість	3356,6	4468,7	?	?

2.2. Розрахунок показників оборотного капіталу

Треба визначити:

- залишки оборотних коштів на кінець розрахункового року;
- суму оборотних виробничих фондів та фондів обігу за два роки.

Таблиця 2.3 - Залишки оборотних коштів, тис. грн.

Види оборотних коштів	Звітний рік		Прогнозний рік	
	початок	кінець	початок	кінець
1. Оборотні виробничі фонди – всього, у тому числі:	?	?	?	?
1.1 Виробничі запаси	0,1	0,1	?	?
1.2 Незавершене виробництво	-	-	?	?
1.3 Товари	-	-	?	?
1.4 Витрати майбутніх періодів	2,1	2,3	?	?
1.5 Інше	1,8	1,7	?	?
2. Фонди обігу – всього, у тому числі:	?	?	?	?
2.1 Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (по чистій реалізаційній вартості)	97,9	90,4	?	?
2.2 Дебіторська заборгованість за розрахунками	291,7	73,2	?	?
2.3 Інша поточна дебіторська заборгованість	59,3	128,0	?	?
2.4 Грошові кошти та їх еквіваленти	285,0	20,1	?	?
2.5 Інші оборотні активи	87,0	106,0	?	?
2.6 Інше	0,2	0,2	?	?
Середній залишок оборотних коштів	?		?	

В прогнозованому році очікуються зміни в структурі оборотних коштів. У зв'язку з введенням в дію Цеху нової продукції передбачається збільшення

виробничих запасів на 150* тис. грн., дебіторської заборгованості за товари – на 300** тис. грн. Інші елементи активу балансу умовно залишають незмінними.

2.3. Розрахунок фінансових показників підприємства

У цьому розділі необхідно визначити:

- величину доходів підприємства;
- величину прибутку.

Величину фінансового результату підприємства визначають як різницю між сумою доходів і величиною витрат. Результати обчислень заносять у табл.2.4 і аналізують зміну фінансових показників. Податок на прибуток – 25 %.

Таблиця 2.4 - Фінансові показники ВП „БудМа”, тис. грн.

Фінансові показники	Звітний рік	Цех нової продукції	Прогнозний рік
Чистий дохід від реалізації продукції	582,8	?	?
Собівартість реалізованої продукції	500,2	?	?
Валовий прибуток (збиток)	82,6	?	?
Інші операційні доходи	1419,9	?	?
Адміністративні витрати	20,8	?	?
Витрати на збут	18,7	?	?
Фінансовий результат від операційної діяльності – прибуток (збиток)	1463	?	?
Чистий прибуток (збиток)	1097,3	?	?

3. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У цьому розділі необхідно розрахувати відносні показники використання ресурсів і діяльності підприємства ВП „БудМа” і підприємства іншої сфери діяльності, зробити порівняльний аналіз(бухгалтерську звітність іншого підприємства, на основі якої робляться обчислення – форма №1. „Баланс”, форма №2. „Звіт про фінансові результати ”, форма №5 „Примітки до фінансової звітності ” або форма №11-ОЗ „Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію ”, слід додати до курсової роботи у Додатках).

Необхідні вихідні дані, результати обчислень і висновки представляють у вигляді наведених розрахункових таблиць

3.1. Характеристика капіталу підприємства

Капітал – це визначена сума матеріальних, грошових та нематеріальних коштів, необхідних для започаткування і здійснення підприємницької діяльності. Створення капіталу підприємства може здійснюватись як за рахунок коштів власників підприємства, так і шляхом залучення довго-, і короткострокових позик. Відповідно до цього визначають структуру капіталу за джерелом формування.

Таблиця 3. 1 - Порівняльна характеристика структури капіталу

Показники	ВП „БудМа”		Підприємство ...	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%
Характеристика капіталу за джерелом формування				
Власний капітал				
Позиковий капітал				
Разом				
Висновок:				
Характеристика капіталу за характером кругообігу				
Основний капітал				
Оборотний капітал				
Разом				
Висновок:				

Для здійснення підприємницької діяльності капітал підприємства спрямовується на формування *основного* (частина авансованого капіталу, що складається з вартості засобів праці) і *оборотного* (частина авансованого капіталу, що витрачається на придбання предметів праці і забезпечення обігу грошових коштів.) капіталу. Співвідношення між зазначеними частинами капіталу відбиває структуру капіталу за характером кругообігу.

3.2. Розрахунок показників використання основних фондів

Для оцінки використання основних фондів на підприємстві використовують такі групи показників:

Показники технічного стану

- Коефіцієнт зносу:

$$K_3 = \frac{З}{ПВ} * 100\% ,$$

де З – сума зносу основних фондів;

ПВ – повна вартість основних фондів.

- Коефіцієнт придатності:

$$K_{пр} = \frac{ЗВ}{ПВ} * 100\% ,$$

де ЗВ – залишкова вартість основних фондів.

Вихідні данні містяться у формі №1.

Показники руху

- Коефіцієнт надходження:

$$K_n = \frac{B^n}{OF_{к.р.}} * 100\% ,$$

де B^n – первісна вартість фондів, що надійшли на підприємство;

$OF_{к.р.}$ – первісна вартість основних фондів на кінець року.

- Коефіцієнт вибуття:

$$K_B = \frac{B^6}{O\Phi_{п.р.}} * 100\% ,$$

де B^6 - первісна вартість фондів, що вибули з підприємства за рік;

$O\Phi_{п.р.}$ – первісна вартість основних фондів на початок року.

- Коефіцієнт приросту:

$$K_{пр} = \frac{B'' - B^6}{O\Phi_{к.р.}} * 100\% .$$

Вихідні данні містяться у формах №5 , 11.

Таблиця 3. 2 - Порівняльна характеристика використання основних фондів

Показники	Одиниці виміру	ВП „БудМа”	Підприємство ...
Характеристика технічного стану основних фондів			
Первісна вартість			
Знос			
Залишкова вартість			
Коефіцієнт зносу			
Коефіцієнт придатності			
Висновок:			
Характеристика руху основних фондів			
Вартість на початок року			
Вартість фондів, що надійшли			
Вартість фондів, що вибули			
Вартість на кінець року			
Коефіцієнт надходження			
Коефіцієнт вибуття			
Коефіцієнт приросту			
Висновок:			

3.3. Розрахунок показників використання оборотного капіталу

Показники ефективності використання оборотного капіталу:

- Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу

$$K_{об} = \frac{Q}{\overline{ЗОК}},$$

де Q – обсяг реалізованої продукції у вартісному вимірі (форма №2);

$\overline{ЗОК}$ - середній залишок оборотних коштів (форма №1).

- Тривалість одного оборту ($T_{об}$)

$$T_{об} = \frac{T}{K_{об}},$$

де T – кількість днів у календарному періоді.

- Коефіцієнт завантаження оборотного капіталу

$$K_{зав} = \frac{\overline{ЗОК}}{Q}.$$

Таблиця 3. 3 - Порівняльна характеристика оборотності оборотного капіталу

Показники	Одиниці виміру	ВП „БудМа”	Підприємство ...
Чистий дохід			
Середньорічні залишки оборотних коштів			
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу			
Тривалість одного оборту			
Коефіцієнт завантаження оборотного капіталу			
Висновок:			

3.4. Розрахунок показників ефективності використання ресурсів підприємства

Необхідно визначити показники ефективності використання капіталу в цілому, основних фондів і оборотного капіталу, порівняти і проаналізувати отримані результати обчислень.

- Коефіцієнт доходності капіталу

$$K_d = \frac{D}{K} * 100\%$$

де D – доход, отриманий на підприємстві за рік (форма № 2);

K – середньорічна величина капіталу.

- Коефіцієнт прибутковості капіталу

$$K_{пр} = \frac{Пр}{K} * 100\%$$

де $Пр$ – прибуток, отриманий на підприємстві за рік(форма № 2).

- Фондовіддача основних фондів:

$$\Phi_v = \frac{Q}{OF^{cp}},$$

де Q – річний обсяг реалізованої продукції у вартісному вимірюванні(форма № 2);

OF^{cp} – середньорічна вартість основних фондів.

- Фондомісткість основних фондів:

$$\Phi_m = \frac{OF^{cp}}{Q};$$

- Коефіцієнт прибутковості основних фондів:

$$OF_{пр} = \frac{Пр}{OF^{cp}} * 100\%,$$

- Коефіцієнт прибутковості оборотного капіталу

$$OK_{пр} = \frac{Пр}{3OK} * 100\%,$$

Таблиця 3. 4. Порівняльна характеристика ефективності використання капіталу підприємств

Показники	Одиниці виміру	ВП „БудМа”	Підприємство ...
Характеристика ефективності використання капіталу			
Капітал			
Чистий дохід			
Фінансовий результат: прибуток(збиток)			
Коефіцієнт доходності капіталу			
Коефіцієнт прибутковості капіталу			
Висновок:			
Характеристика ефективності використання основних фондів			
Чистий дохід			
Середньорічна вартість фондів			
Фінансовий результат: прибуток(збиток)			
Фондовіддача			
Фондомісткість			
Коефіцієнт прибутковості ОФ			
Висновок:			
Характеристика ефективності використання оборотного капіталу			
Фінансовий результат: прибуток(збиток)			
Середньорічні залишки оборотних коштів			
Коефіцієнт прибутковості оборотного капіталу			
Висновок:			

- Коефіцієнт прибутковості витрат:

$$V_{\text{пр}} = \frac{\text{Пр} * 100\%}{B},$$

де B – сума витрат підприємства (форма №2).

- Коефіцієнт прибутковості доходів:

$$P_{\text{в}} = \frac{\text{Пр} * 100\%}{D},$$

де D – доходи підприємства від реалізації продукції;

Таблиця 3. 5 - Порівняльна характеристика ефективності діяльності підприємств

Показники рентабельності	ВП „БудМа”	Підприємство ...
Коефіцієнт прибутковості витрат		
Коефіцієнт прибутковості доходів		
Коефіцієнт прибутковості капіталу		
Коефіцієнт прибутковості основних фондів		
Коефіцієнт прибутковості оборотного капіталу		
Висновок:		

Кінцевим результатом курсової роботи є порівняння показників прибутковості двох підприємств з метою визначення найбільш ефективного серед них.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко В.В. Экономика предприятий Украины: Уч. пособие – Новосибирск: НГУ, 2005. – 552с.
2. Грибов В.Д., Грузинов В.П. Экономика предприятия: Уч.пособие. Практикум – М.: Финансы и статистика, 2003. – 336с.
3. Економіка підприємства: Підручник. / За ред. С.Ф.Покропивного. К.: КНЕУ, 2003. –528с.
4. Економіка підприємства: Навч.посібник/ Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І.. – К.: „Каравела”, 2001. – 298 с.
5. Економіка підприємства: Навч.посібник/За ред. А.В.Шегди. – К.:Знання, 2005. – 431 с.
6. Продиус Ю.И. Экономика предприятия:Уч. пособие. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 416 с.
7. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч.посібник – К.: «Каравела», 2004. – 568 с.
8. Экономика предприятия / Под ред О.Волкова. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 416с.
9. Экономика предприятия: Практикум/ С.Филиппова, В. Захарченко, А.Балан. – Х.: ООО «Одиссей», 2004. – 288с.
10. Экономика предприятия:Учебник/ Под ред. Семёнова В. – С-Пб.:Изд-во «Питер», 2005. – 384с.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	3
1. Розрахунок економічних показників діяльності Цеху НП.....	4
1.1 Виробнича потужність і виробнича програма	5
1.2. Визначення собівартості виробництва нової продукції.....	8
1.3. Розрахунок фінансових показників виробництва нової продукції	14
2. Економічні показники діяльності виробничого підприємства.....	16
2.1. Розрахунок показників основного капіталу.....	16
2.2. Розрахунок показників оборотного капіталу.....	17
2.3. Розрахунок фінансових показників підприємства.....	18
3. Розрахунок показників ефективності діяльності підприємства.....	19
3.1. Характеристика капіталу підприємства.....	19
3.2. Розрахунок показників використання основних фондів.....	20
3.3. Розрахунок показників використання оборотного капіталу.....	22
3.4. Розрахунок показників ефективності використання ресурсів підприємства.....	23
Список літератури.....	26

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

СЛАВУТА Олена Іванівна
БУРАК Олена Миколаївна
ПОКУЦА Ілля Володимирович

Методичні вказівки до курсової роботи з курсу "Економіка підприємства" (для студентів 3 курсу напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" усіх форм навчання).

Редактор М. З. Аляб'єв
Комп'ютерне верстання І. В. Волосожарова

План 2009, поз. 397 М

Підп. до друку 18.09.2009	Формат 60x84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографі	Ум. друк. арк. 1,2	Зам. №
Тираж 50 пр.		

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731
від 19.12.2001